

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE.

STENOGRAFISCH VERSLAG

van de ZEVENDE JAARVERGADERING (negende
Algemeene Vergadering) van de MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE,
te Maastricht op 24 en 25 Juni 1921.

(Slot).

MIDDAGVERGADERING.

De Voorzitter: Ik heropen de vergadering om thans een der meest belangrijke punten te behandelen n.l.

15. *Bespreking onderwijsprogramma van de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.*

De Voorzitter: Wij hebben dit bewaard tot hedenmiddag omdat het de bedoeling was, dat wij rustig en kalm en prettig van gedachten kunnen wisselen opdat uit de choc des opinions jaillit la verité, maar ook opdat wij ons kunnen uitspreken over verschillende dingen, die wij misschien gaarne willen doen hooren en die U misschien wilt toetsen aan de uitspraak van anderen.

Nu hoop ik, dat alle leden zoo goed willen zijn niet te concludeeren dat zij breedspakig moeten zijn. Er is een limiet aan het uithoudingsvermogen van den voorzitter en van de leden en na de vermoeiende dagen zullen er misschien enkelen zijn die voor de officieuse dingen wat frissche kracht willen verzamelen. Wanneer het dus eenigszins kan zou ik gaarne willen, dat omstreeks 4 uur de kans bestaat de zaak besproken te hebben. Ik zeg niet, dat wij dan erdoor moeten zijn, maar het gevaar bestaat, dat anders de vergadering verloopt.

Om het niet lang te maken zou ik aan de vergadering willen overleggen het verslag van de O. en E. Commissie, dat ik gisteren heb aangehouden. Het is bijlage III. De O. en E. Commissie heeft uitvoerig verslag gedaan van de werkzaamheden, die zij in het afgelopen

jaar heeft verricht. Het verslag is gedateerd 19 April 1921 en na dien tijd is nog wel wat gebeurd, dat U bekend is uit het jaarverslag van den secretaris, n.l. dat wij gerequestreerd hebben bij den Minister om tijdig inzage te krijgen van de nieuwe plannen, waarop wij als antwoord kregen, dat de Minister in het tegenwoordig stadium overwegend bezwaar daartegen had.

Mag ik eerst vragen of iemand iets op te merken heeft naar aanleiding van het jaarverslag van de O. en E. Commissie.

De heer Sanders: M. de V. Het komt mij om praktische redenen gewenscht voor, dat U de bespreking van de beide punten niet scheidt en dat U dus de gelegenheid geeft om over beide punten gezamenlijk te spreken, zoowel over het rapport van de O. en E. Commissie als over punt 15 van de agenda. In aansluiting daaraan zou ik, als U dat goed vindt, U willen verzoeken de vergadering eerst lectura te doen van alle daaromtrent ingekomen bescheiden. Ik hoop, dat U uitsluitend om technisch-practische redenen hiermee U zult willen vereenigen.

De Voorzitter: Waarom zou dit jaarverslag niet ineens kunnen worden goedgekeurd? Staat er iets in, dat afzonderlijke bespreking vereischt?

De heer Sanders: Ja. U vergunt mij op deze vraag een categorisch ja te doen hooren. Als dat voldoende is zult U misschien om uitsluitend praktische redenen U ermee vereenigen, dat wij dit punt met het andere tegelijk bespreken.

De Voorzitter: Ik vind het heel best, dat wij dit doen. Heeft iemand daartegen bezwaar?

De heer Klinkhamer: Ja. M. de V. Ik zie niet in waarom wij van de gewone wijze van doen moeten afwijken. Als de heer Sanders zich niet duidelijker uitspreekt behoeven wij niet daarop in te gaan. Laat hij zich uitspreken waarom dit niet gescheiden behandeld moet worden. U ziet ook niet het verband.

De Voorzitter: Kan de heer Sanders in het kort aangeven waarom gelijktijdige behandeling gewenscht is?

De heer Sanders: Ja, omdat tegen dit verslag van de O. en E. Commissie bezwaren zijn in te brengen. Ik wil ze noemen, maar dat haalt de heele geschiedenis van wat er in de O. en E. Commissie is

gebeurd omver. Het is misschien niet noodig, ook met het oog op den door U uitgesproken wensch, om de vergadering niet noodeloos te rekken, hier alles omver te halen. Ik geloof, dat het daarom practisch is tegelijk de gelegenheid te geven het andere stuk te bespreken. U hebt vanmorgen een opmerking gemaakt over de waarde van het bespreken van jaarverslagen van commissies, heel in het algemeen en U hebt er daarbij op gewezen, dat het nu de gelegenheid is niet om U letterlijk te houden aan de text van wat in deze verslagen staat, maar ook om alle zaken te bespreken, die hierbij aanhangig kunnen worden gemaakt. Dat is heel logisch. Dat is de goede manier van handelen. Wanneer wij dit doen wordt het niet uitsluitend een formeele kwestie van goedkeuring van het rapport van de O. en E. Commissie maar wordt de heele aangelegenheid, voor deze vergadering van belang, hierbij besproken. Wanneer U het daarmee niet eens is, ben ik volgaarne bereid mij te onderwerpen aan Uw leiding en dan de bezwaren te berde brengen waar ik deze tegen het rapport moet inbrengen.

De Voorzitter: De opmerkingen, die U naar aanleiding hiervan zoudt kunnen plaatsen, kunt U bij punt 15 ter sprake brengen. Maar het is alleen een gang van zaken die wij moeten volgen waarom ik de punten gescheiden wil houden n.l. om een goed overzicht te behouden. Nu lijkt het mij, dat de opmerkingen, die U wilt plaatsen volstrekt niet buiten de orde zijn wanneer punt 15 aan de orde is, terwijl wij hiermee dit formeel afdoen. Op den inhoud moogt U terugkomen. Daar is niets tegen. Ik wil de zaken niet laten verwarren.

Kunt U zich dus ermee vereenigen, dat wij dit jaarverslag van de O. en E. Commissie even doorkijken en heeft iemand iets apart te vragen? Dan kunnen wij daartoe gelegenheid geven. Wil men zich in principiele beschouwingen verdiepen dan kan dit tot het volgende punt wachten.

De heer Sanders: Dan wil ik over het rapport van de O. en E. Commissie iets zeggen. Ik heb een opmerking te maken over het rapport van de O. en E. Commissie en dat is deze. Hoewel ik gaarne aanneem, dat de O. en E. Commissie een belangrijk jaar achter den rug heeft en in overeenstemming met die belangrijkheid heeft gehandeld, geeft het rapport van de O. en E. Commissie niet een klaar beeld van hetgeen zij eigenlijk heeft gedaan en dit zelfs niet bij benadering de werkelijkheid nabij komt. Want het zou mij in de grootste mate verwonderen wanneer die leden van de Maatschappij, die niet door andere omstandigheden meer op de hoogte zijn van wat er in den boezem van de O. en E. Commissie en met de O. en E.

Commissie is gebeurd, een denkbeeld hadden gekregen van hetgeen er inzake tandheelkundig onderwijs gaande is in Nederland, door dit rapport van de O. en E. Commissie.

Dit rapport spreekt over een heel belangrijk jaar en spreekt over de bezwaren welke tegen het wijzigen van het Academisch Statuut zijn ingebracht. Maar het zegt niet — en dat had in den eerste plaats op den weg van de O. en E. Commissie gelegen, hoe nu op dit oogenblik de toestand is van het tandheelkundig onderwijs in Nederland — ik bedoel de wettelijke regeling van het tandheelkundig onderwijs en hoe de toestand met het Academisch Statuut in den loop van het jaar is gegroeid.

Dat is de eerste opmerking.

Een tweede opmerking is van meer persoonlijken aard. Op 17 Febr. 1921 ben ik als genoodigde tegenwoordig geweest in de vergadering van de O. en E. Commissie. Het feit, dat ik op die vergadering was staat daar genoemd; het feit, dat ik er als genoodigde was staat er niet bij. Dat had erbij mogen staan. Overigens geloof ik niet, dat de genoodigde van de O. en E. Commissie in dat rapport behandeld is met de beleefdheid waarop hij als genoodigde aanspraak heeft. Ik moet dit echter overlaten aan de gevoelens van de O. en E. Commissie zelf, maar ik wou één ding even recht zetten, tot juist verstand voor degenen die heel niet weten wat er gebeurd is. Op pag. 7 van Bijlage III, de onderste twee zinnen staat:

„Ter vergadering kreeg de heer Sanders de gelegenheid deze bezwaren nader toe te lichten. Hij slaagde er evenwel niet in, de aanwezigen te overtuigen, zooveel te minder waar hij niet in staat bleek, tegenover de afbrekende kritiek een ander plan te stellen wat wél zou voldoen en ook practisch uitvoerbaar zou zijn.”

Ik wou gaarne vastleggen dat zooals het hier staat hier letterlijk niets tegen in te brengen is.

De heer K l i n k h a m e r: De volgende zin hoort er ook bij. Leest U die ook voor.

De heer S a n d e r s: Dat kunt U straks doen. Letterlijk is er niets tegen in te brengen. Maar ik wou de vergadering meedeelen — en tot juist verstand van de zaak ware het beter geweest als de O. en E. Commissie dat zelf had meegedeeld — dat ik mij in die vergadering van de O. en E. Commissie op het standpunt had geplaatst, dat ik dat ook niet heb getracht een ander plan te stellen tegenover de afbrekende critiek, dat wél zou voldoen en practisch uitvoerbaar zou zijn. Hier staat, dat ik niet in staat bleek dat te doen.

Degene die er niets van weet zal daaruit allicht de conclusie trekken, dat ik inderdaad wel getracht heb dat te doen. Dat alleen wilde ik even vastleggen.

Bij deze opmerkingen wou ik het voorloopig laten. Maar ik maak van deze gelegenheid toch gebruik om aan Uw oordeel te onderwerpen of het niet wenschelijk is om van de ingekomen brieven over deze zaak nu voorlezing te doen en niet te wachten tot straks. Ik doel speciaal op den brief van den heer Nieuwenhoven Helbach c.s. en mij, waarvan voorlezing verzocht werd aan de Algemeene Vergadering. Wanneer U het alsnog beter vindt dat niet te doen onderwerp ik mij gaarne aan Uw leiding.

De Voorzitter: Is het noodig dien direct voor te lezen?

De heer Sanders: Ik weet het niet.

De heer Nord: Ik zou even willen oponeeren tegen dit voorstel van den heer Sanders, tenzij hij wil aantonen waarom hij die brieven wil voorlezen. Wij hebben een verslag van de commissie en wij moeten trachten een principieele lijn te volgen. Dat rapport ligt daar en wordt voor kennisgeving aangenomen, tenzij er dingen in staan die onwaar of beleedigend zijn. Anders kan ik mij niet voorstellen welk nut het heeft die brieven voor te lezen. Het gaat alleen om een formeele zaak n.l. het jaarverslag van de O. en E. Commissie dat voor kennisgeving wordt aangenomen. U hebt Uw bezwaren geformuleerd. Wanneer U daaraan niet toevoegt een motie of toelichting waarbij uitgesproken wordt dat de O. en E. Commissie anders moest doen, heeft voorlezing geen zin.

De Voorzitter: Ik dacht, dat de heer Sanders geen bezwaar had dit straks bij dat andere punt te behandelen en hij zich zou willen beperken tot de overige opmerkingen, die hij heeft geplaatst en waarop misschien een van de leden van de O. en E. Commissie wil antwoorden.

Als niemand daarover eenige opmerking maakt, kunnen wij acte nemen van de opmerkingen door den heer Sanders gemaakt en kunnen wij het rapport voor kennisgeving aannemen.

Ik zou U willen voorstellen het overige te behandelen bij het volgende punt.

Mag ik dan rekenen, dat het verslag van de O. en E. Commissie is aangenomen en dat wij acte hebben genomen van de opmerkingen van den heer Sanders.

Indien men geen stemming verlangt, dan is aldus besloten.

Thans is punt 15 van de agenda aan de orde.

Nu hoop ik, dat U mij wilt toestaan een inleiding te geven waarbij ik zal trachten een overzicht te geven van het geheel. Ik ben van te voren overtuigd, dat ik dingen zal vergeten, want ik bekijk het van dit standpunt en een ander van een ander standpunt. Maar dat zal straks geredresseerd worden.

Laat mij beginnen U te vertellen wat het H. B. bewogen heeft punt 15 op de agenda te plaatsen, dus wat de oorspronkelijke bedoeling was. Het lag in de bedoeling van het H. B. van de Maatschappij een bespreking te houden op deze algemeene vergadering van de verschillende wenschelijkheden en mogelijkheden op het gebied van het tandheelkundig onderwijs en opleiding opdat de leden de gelegenheid worde gegeven van hun meeningen en inzichten te dien opzichte te doen blijken. Uit deze besprekingen hoopte het H. B. genoegzame gegevens te kunnen verzamelen om daaruit de gevolgtrekkingen te maken die voor zijne verdere actie in dezen noodig mocht blijken m.a.w. een onderwijsprogramma der Mij. hieruit te kunnen distilleeren. Tot dusver meende het H. B. als de meest gangbare en de door het overgrootste deel der Mij. leden gehuldigde opvatting te moeten aannemen de beginselen en beschouwingen zooals deze zijn tot uiting gekomen in de Alg. vergadering van 1917 te Breda in de lezing van collega Nord en de daarop gevolgde discussies en die welke zijn neergelegd in het rapport der O. en E. Commissie. Waar het H. B. meent, dat uit de „Oproep” in het T. v. T. van 15 April blijkt, dat er eenige leden der Mij. zijn welke thans een afwijkende opvatting hebben, is het van oordeel, dat het niet anders dan nuttig en vruchtdragend kan zijn wanneer een der onderteekenaars dier „Oproep” deze opvattingen en plannen ter inleiding van algemeene besprekingen nader wil uiteenzetten.

In dien geest is geschreven aan de onderteekenaars van den „Oproep”, waarop ontvangen is een schrijven gedateerd 1 Juni 1921, dat als volgt luidt:

„Wat betreft onze zienswijze, verwijzen wij naar het schrijven door drie onzer d.d. 17 Febr. j.l. tot Uw college gericht en waarvan voorlezing werd verzocht ter Algemeene Vergadering. Onze voorloopige plannen zijn vervat in den oproep aan de leden in het T. v. T. van April en nader verduidelijkt in het Tijdschrift van Mei j.l. Tegenvoorstellen echter kunnen wij thans nog niet formuleeren. Wij gelooven, dat daardoor een langer tijd van voorbereiding noodig is, dan ons ter beschikking stond.

Uw uitnoodiging, dat een onzer op de a.s. Alg. Verg. als inleider van algemeene besprekingen over de verschillende wenschelijkheden

en mogelijkheden op het gebied van Tandheelkundig Onderwijs en opleiding en ter verdediging van onze voorstellen zou optreden, kunnen wij derhalve niet accepteren.

Waar een voldoende voorbereiding ontbreekt, zouden, naar onze meening uitvoerige besprekingen over die verschillende wenschelijkheden en mogelijkheden op *deze* alg. verg., niet veel resultaten kunnen doen verwachten. Dit heeft ons tot ons hierbijaand voorstel geleid.

In het stadium waarin eene eventueele reorganisatie van het tandheelk. onderwijs thans is gekomen, hebben *algemeene* besprekingen trouwens o.i. slechts nog zeer beperkte waarde. Men doet beter, rekening te houden met de bepalingen van het hoogstwaarschijnlijk ten tijde der alg. verg. reeds afgekomen gewijzigde Academisch Statuut en met de plannen van den Minister".

Dat is inderdaad zeer juist. Maar wij konden indertijd niet weten wat op 1 Juni wel bekend was. Het schrijven vervolgt:

„Nu zal vrij zeker de toestand zoo worden, dat door de bepalingen van het Academisch Statuut:

1. aan candidaten in de Geneeskunde de gelegenheid zal worden gegeven om bij het door hen af te leggen doctoraal examen in de Geneeskunde, behalve in de verplichte vakken (mits met goedkeuring der faculteit) ook te worden geëxamineerd in een of meer van verschillende andere vakken, waarvan er twintig met name genoemd worden, en waarvan Tandheelkunde er één is.

2. aan de faculteiten het recht wordt gegeven om, onder bepaalde voorwaarden en na vervulling van bepaalde formaliteiten een speciaal doctoraal examen voor tandartsen in te stellen.

Door deze maatregelen zouden voorshands de wettelijke eischen van toelating tot uitoefening der tandheelkunst ongewijzigd blijven."

Wat verder staat is van het hoogste belang, waarop ik ook deelde toen ik zei, dat de Minister ons geantwoord had, dat hij geen termen vond ons in het tegenwoordig stadium van de kwestie inzage te geven van zijn voorgenomen maatregelen.

Het is ons bekend, dat het Ministerie niet bereid was, om aan Uw college inzage te geven van de stukken, waarvan wij hebben kunnen kennis nemen.

Daarom hebben wij het kiescher geacht, om, voor de leden der Maatschappij, althans in onze schriftelijke toelichtingen van deze bepalingen en voornemens niet te gewagen.

Door ons voorstel hopen wij te bereiken, dat op de a.s. Alg. Verg.

discussies over het Onderwijsvraagstuk, welke wel eens onaangenaam zouden kunnen worden, worden voorkomen wat o.i. des te meer aanbeveling verdient, waar practische resultaten daarvan in dit stadium niet kunnen worden verwacht.

Wij vertrouwen dan ook, dat Uw college op ons voorstel gunstig zal willen adviseeren.

Hoogachtend, mede namens de andere onder-
teekenaren van den Oproep in het Tijdschrift van
15 April 1921

w.g. J. Sanders Ez."

De voorstellen zijn bij ons ingekomen, te laat dan dat wij nog een H. B. vergadering bijeen konden roepen om daarover een praeadvies uit te brengen. Maar buitendien, toen ik persoonlijk deze voorstellen met toelichting ontving en begreep, dat het onmogelijk was dit tot punt van bespreking te maken in de H. B. vergadering, heb ik persoonlijk aan den heer Sanders voorgesteld om het te beschouwen als een voorstel gedaan aan het H. B., zoodat het daarmee kon handelen als het meende, dat goed was. Maar de heer Sanders had daartegen bezwaar. Ik heb die voorstellen dus laten afdrucken en rondzenden aan de leden met de opmerking, dat tengevolge van het late inkomen het voor het H. B. onmogelijk was schriftelijk praeadvies uit te brengen. De heeren hebben er echter kennis van kunnen nemen en hebben ze op hun gemak kunnen lezen en bestudeeren. Maar het schrijven van den heer Sanders waarin hij mij vertelt erop gesteld te zijn ze toch in de vergadering te behandelen heeft mij niet overtuigd, dat dit de meest wenschelijke wijze van doen was. Ik kan dus op dit oogenblik weinig anders doen dan U voorstellen om die voorstellen in handen te stellen van het H. B. ter afdoening. Ik zou het dan gaarne in dezen vorm willen, *dat de Algemeene Vergadering zich uitspreekt, dat zij een oplossing in den geest als aangegeven in de voorstellen-Sanders met toelichting wenschelijk vindt en dat daarbij tevens rekening wordt gehouden met hetgeen in deze Algemeene Vergadering wordt besproken*, zoodat het H. B. weet waar het zich aan te houden heeft, waardoor het dus minder imperatief is gebonden. Daarna kunnen dan algemeene besprekingen over de onderwijkswestie plaats vinden.

Dat is een persoonlijk voorstel, omdat ik geen ruggespraak heb kunnen houden met mijn mede-H. B. leden, maar om een practische uitweg te vinden uit de impasse waarin wij geraakt waren meen ik, dat ik hierin de beste oplossing heb gevonden.

Mag ik thans vragen of de heer Sanders verlangt dat ik nog voorlezing doe van iets meer b.v. van dien anderen brief?

De heer Sanders: M. de V. Tegen de scheiding, welke U nu maakt, als ik het goed begriip tusschen het voorstel van de acht „Revolutionairen” en de bespreking van het heele onderwijs-programma moet ik mij werkelijk verzetten. Het eene hangt zoo nauw samen met het andere, dat ik daarmee zonder meer niet kan meegaan.

Ik zou U dus vriendelijk willen verzoeken om de aanneming van een voorstel, zooals U nu hebt gedaan, aan te houden, tot na de geheele bespreking.

De Voorzitter: U begrijpt waar het om gaat. Ik wil, dat dit voortdurend in de gedachten blijft van U en de andere leden: het voorstel zooals het daar ligt kan *m.i.* niet aangenomen worden door de Algemeene Vergadering. Wat de vergadering alleen kan doen is het ter afdoening in handen stellen van het H. B. en zij kan daarbij den wensch uitspreken, dat het H. B. handelt in den geest als is besproken. Dat is de eenige oplossing die ik zie om eruit te komen. Ik geef alle vrijheid de zaak verder te bespreken, maar wou gaarne hebben dat U meehielp het in die richting te sturen, zoodat ik weet wat het slot van het voorstel zal zijn.

De heer Sanders: Dat zullen wij straks vernemen.

De Voorzitter: Als dat door stemming moet worden uitgemaakt, moeten wij over een voorstel kunnen stemmen. Daarheen wil ik het sturen.

De heer Sanders: Mag ik dan voorloopig volstaan met te zeggen, dat ik daar zeer sterk tegen ben. Ik wil dit motiveeren wanneer U dit wenschelijk vindt. Maar ik geloof, dat op dit oogenblik de zin, in het algemeen zeer te prijzen, voor een strikte oplossing en strikt formeele behandeling, U wel wat parten speelt. Wij moeten dat niet scheiden.

De Voorzitter: Ik moet als leider van de discussies een lijn in het oog houden. Dat mag de schijn van formaliteit wekken, maar het is dat niet. Als ik kris en kras alles laat bespreken, wordt het een chaos en is het onmogelijk een lijn vast te houden tot het eind. Ik wil U alle vrijheid laten, maar er moet een lijn doorloopen.

De heer Visser: M. de V. Zou de eenvoudigste oplossing niet zijn dat U over het voorstel, dat U deedt, liet stemmen en aan het eind van de vergadering in een motie werd weergegeven in welke richting men denkt, dat het H. B. die kwestie moet oplossen?

De heer Louis Frank: M. de V. Het lijkt mij, dat de gang van zaken niet de juiste is. De O. en E. Commissie heeft zich, studerende, bemoeid met de kwestie van de opleiding. Aan den anderen kant is er een groep van „Revolutionairen” of misschien conservatieven, die op hun manier de zaak in studie hebben genomen. Er is dus iets ziekelijks in den toestand. Nu komt een derde, dat is U persoonlijk, en alvorens deze de anamnese opneemt van dit ziektebeeld, begint U een derde therapie voor te stellen. Is het niet beter, dat de vergadering anamnestic de zaak onderzoekt en dan komt met de bespreking van de vraag op welke wijze de zaak moet worden behandeld? Uw voorstel lijkt mij praematuur.

De Voorzitter: Mijn voorstel is geen derde voorstel. Maar de geest, die uit Uw voorstel spreekt is mij sympathiek, er zijn echter punten in, die practisch onmogelijk door een algemeene vergadering kunnen worden gedecreteerd, naar mijn gevoelen, en die het mij daarom practisch zoo moeilijk maken door een algemeene vergadering deze voorstellen met toelichting, zooals die daar liggen, te doen aannemen. Maar U bereikt precies hetzelfde wanneer mijn voorstel wordt aangenomen, alleen is deze wijze van doen veel soepeler. Het H. B. kan dan doen wat hier ongeveer is aangegeven; zij kan de praktische bezwaren veel gemakkelijker ondervangen dan een groote vergadering. Wanneer dit voorstel met toelichting letterlijk werd aangenomen zou het H. B. daaraan zijn gebonden; wij zouden moeten doen wat er staat. Welnu, bij de eerste de beste praktische moeilijkheid, die in het geheel niet van groot belang behoeft te zijn, zouden wij zeggen: Wat nu? Wie geeft ons het recht iets anders te doen. Nu kan een H. B. heel gemakkelijk iets afwijken, maar niet als men een imperatieve opgave heeft van de Algemeene Vergadering. Dat is mijn practisch bezwaar.

De heer Louis Frank: M. de V. Zoover zijn wij niet. Wij zijn nu zoover, dat de heer Sanders de vergadering tot oordeelen bevoegd wil maken. Dat kan zij pas wanneer zij kennis heeft genomen van de verschillende bescheiden, die hiërop betrekking hebben. U, evengoed als ik en de heer Sanders spreken in raadselen; de heer Sanders wilde de vergadering op de hoogtebrengen door o.a. voorlezing te vragen van de stukken; dus niet deze te behandelen, maar alleen kenbaar maken aan de vergadering. Eerst dan kunnen de bezwaren die U noemt besproken worden.

De Voorzitter: Het is niet mijn bedoeling dat mijn voorstel in behandeling wordt genomen. Het is alleen de lijn die ik volgen wil

en dat U van te voren mijn houding weet. Het gaat niet direct om een uitspraak; ik wil de meest mogelijke vrijgevigheid toepassen, zoodat de leden zoo goed mogelijk worden ingelicht.

De heer Nord: M. de V. Ik wou even iets zeggen over het programma van orde. Ik vrees — wij hebben al langen tijd over onderwijs gesproken — dat als wij zoo doorgaan en doen wat de heer Sanders wil, wij een principieele beschouwing krijgen van het onderwijsprogramma. Wij zijn dan om 6 uur de deur niet uit, òf de zaak is hopeloos verwaterd. Als wij dan de vergadering verlaten is men precies even ver als nu. Wil men dat, dan is het goed; laat men dat direct zeggen, dan hoeven wij er niet veel woorden aan te ver-spellen. Maar de logische wijze van doen is deze. Bij punt 15 staat: Bespreking van het Onderwijsprogramma. Dat programma moet er zijn en kan in 15 woorden worden geformuleerd. Verder hebben wij een concreet voorstel van den heer Sanders c.s. Dat is om redenen, die U genoemd hebt, volkomen onaannemelijk of onuitvoerbaar. De feiten waarom, zijn aangetoond, zonder dat dit aan de waarde van den inhoud toe- of afdoet, dus met voorbijzien van de onderwijskwestie. Waar het nu de bedoeling is van de acht heeren om deze zaak commissoriaal te maken en ze niet te brengen in een Algemeene Vergadering, waar ze niet goed kan worden behandeld, zou ik zeggen: laten wij de zaak kort afmaken en een oplossing vinden b.v. commissoriaal maken of geheel van voren af beginnen.

De heer Sanders: M. de V. Het is dunkt mij nu tijd dat begonnen wordt met een weinig van het raadsel te ontsluiëren, want de vergadering komt er meer en meer in.

Wanneer de heer Nord meent, dat het mijn bedoeling is — ik zal nu maar zeggen *mijn* bedoeling, als er van het voorstel van den heer Sanders wordt gesproken, want er staan zeven anderen naast mijn naam — de heele onderwijszaak hier te laten ophalen, dan is de heer Nord mis. Dat was wel de bedoeling geweest van het H. B.; dit had den heelen middag willen vrij houden om de zaak van verschillende kanten te laten bezien, om van de zijde van de O. en E. Commissie een inleider te doen optreden en van onze zijde. Maar wij hebben ingezien, zooals ook door den voorzitter en den heer Nord is geopperd, dat de Algemeene Vergadering niet de geschikte plaats is om, wanneer een aangelegenheid als deze niet uitstekend beschreven en op alle wijze en voldoende is voorbereid, een uitspraak te krijgen.

Nu is de toestand betreffende die onderwijskwestie in de Maatschappij — ik bedoel voor het interne leven van de Maatschappij — niet zoo heel rooskleurig en dat behoeft niet langer te worden ver-

bloemd. De onderwijkswestie heeft, sedert het adres van het H. B. in het Tijdschrift is verschenen, tot heel wat geschrijf en gewrijf aanleiding gegeven. Daarvan zijn slechts de leden van betrekkelijk weinig afdelingen op de hoogte. Ik denk, dat verschillende leden niet weten waarom het gaat en welke vitale belangen van de tandheekunde en de Maatschappij hierbij zijn betrokken. Maar de feiten zijn zoo, dat er herhaaldelijk in verschillende afdelingen discussies zijn gehouden, die niet altijd langs even aangename wegen liepen. Deze toestand dreigt aanleiding te geven tot een minder gewenschte verhouding binnen het leven van de Maatschappij. Ik heb de schriftelijke uitingen van collega's in mijn portefeuille, maar zal ze niet voorlezen, waarin plannen worden geopperd bij een eventueelen loop van zaken, die niet bevorderlijk zijn voor de kracht der Maatschappij, om niet te spreken voor de zaak van het onderwijs. Er is herhaaldelijk gesproken over het groote belang van het zoo mogelijk kunnen komen tot eenheid, ook waar het de onderwijkswestie betreft.

Nu hebben wij gedacht, dat om uit deze moeilijkheid te komen het voorstel, dat wij hier doen, uitermate practisch zou zijn en wij hebben onze optimistische verwachtingen van het resultaat van dit voorstel in de toelichting neergelegd. Voor dat wij dit voorstel schriftelijk bij het H. B. hebben ingediend zijn twee van de onderteekenaren naar den voorzitter der Maatschappij geweest om hem vooraf in te lichten over de voorstellen die wij zouden doen en om zijn meening te hooren over de merites van die voorstellen. De voorzitter van de Maatschappij kon voorzoover hij in dat onderhoud de zaak kon overzien, zich geheel met de door ons voorgestelde wijze van werken vereenigen. Welnu, wij hebben gedacht, dat, wanneer er tegen dee commissie geen bezwaar zou bestaan, de noodzakelijkheid om het heele onderwijsvraagstuk wel te doen bespreken, zou worden weggenomen. Dat is nu, geloof ik, het opheffen van een tipje van den sluier, die over deze voorstellen ligt.

De vergadering begrijpt dus, dat dit voorstel is bedoeld om de partijen — want die zijn er inderdaad — tot elkaar te brengen.

De Voorzitter: Ik geloof, dat wij dan eigenlijk een eind opgeschoten zijn. De voor- en tegenstanders van deze zaak zijn het volkomen eens geworden met elkaar. Collega Nord heeft zoo juist zeer terecht opgemerkt, dat de geest die uit de voorstellen van de heeren, die de oproep hebben onderteekend, spreekt, zijn instemming heeft. Ook ik heb u dat verklaard, zoowel mondeling in het onderhoud, als per brief, dien ik u heb geschreven. Dat betreft dus de geest die spreekt uit uw voorstel d.w.z. dat er een commissie wordt benoemd in den geest als u hebt gezegd, bestaande uit die en die bepaalde personen,

die plannen zullen voorbereiden om die in een volgende algemeene vergadering uitgewerkt voor te leggen; die zullen dan worden besproken door alle leden van de Maatschappij met kennis van zaken.

Nu blijft er nog een moeilijkheid over en dat is deze. U wenscht, dat de Algemeene Vergadering deze voorstellen aanneemt zooals zij daar liggen en wij achten het om praktische redenen beter dat de vergadering hetzelfde doet in den vorm van het ter afdoening stellen in handen van het H. B.

Ben ik duidelijk geweest? (Stemmen: Neen!)

Zoover ik van collega Nord en Klinkhamer heb gehoord en zoover ik met de H. B. leden heb gesproken en ik op de hoogte ben van de meeningen, voelen zij dat de wijze van oplossing van het onderwijsvraagstuk, zooals door u is aangegeven, werkelijk toejuiching verdient.

De heer Klinkhamer: Neen, M. de V.

De Voorzitter: Collega Nord heeft het zoo juist gezegd. Hij zeide: al doet dit niets af aan de waarde die ik hecht aan de voorstellen om tot een oplossing te geraken. Dat is hetzelfde wat ik heb gezegd. Ik heb zoowel mondeling als schriftelijk gezegd: ik spreek mijn dank en appreciatie uit voor de wijze waarop u hebt gemeend een poging te doen de zaak op de juiste plaats te brengen. Daarmee ben ik het eens. Nu is er een verschil; er zijn praktische bezwaren om het voorstel door de Algemeene Vergadering te laten decreteren en het is beter de plannen te laten uitwerken door het H. B.

De heer Nord: M. d. V. Ik heb straks even de beide kwesties tegenover elkaar gesteld en heb ze los gehouden van mijn persoonlijke meening, die ik gaarne wil geven n.l. al diegenen die in de onderwijskwestie ook maar bij benadering thuis zijn, voelen langzamerhand dat het onderwerp positief in een algemeene vergadering in dit stadium niet te behandelen is, dus dat behandeling moet worden voorkomen, omdat zij noodeloos tijd ophoudt.

Het tweede standpunt is, wij hebben op dit oogenblik een bepaalde phase. Het Academisch Statuut is afgekondigd en daarin wordt de tandarts-studie o. a. opnieuw en anders geregeld. Daartegenover moet de Maatschappij een bepaalde houding aannemen, welke, is mij nog volkomen duister. Dat moet worden onder de oogen gezien, behandeld en voorgelegd aan de volgende algemeene vergadering. Dat is de taak van het H. B. Het H. B. heeft uit den aard van zijn plicht te zorgen, dat op die volgende jaarvergadering zoo mogelijk een dergelijk rapport van alle zijden toegelicht die Vergadering bereikt. Het

B. H. zal dat hebben te doen met kennisname van al de feiten, die zich in het afgelopen jaar op het gebied van het onderwijs hebben voorgedaan. Wanneer het H. B. dat niet doet schiet het in zijn taak en plicht te kort.—

Wanneer men dit aanneemt kan men dus een voorstel als in dezen zin formuleeren: wij brengen het volgende jaar die zaak ter sprake op de algemeene vergadering, gehoord alle partijen en dan zal het H. B. dit zeer vermoedelijk doen.

Maar ik vind het een zeer groot en principieel verschil wanneer de Algemeene Vergadering zegt: „Gij, H. B., zult dit doen en met deze commissie, die wij u hier voorschrijven”, waarbij men beschikt over personen en commissies, waarvan men op geen stukken na weet of zij ook bereid zijn en waarvan de geschiktheid in twijfel kan worden getrokken. Maar ik zie één principieel verschil en een dergelijk principieel verschil is voor een H. B. nooit te aanvaarden omdat de Algemeene Vergadering daarmee wil te kennen geven, dat wanneer het H. B. dit uitdrukkelijk mandaat niet krijgt het vermoedelijk in zijn taak tekort schiet.

De Voorzitter: Niet wat de onderwijskwestie zelf betreft zijn wij dichter tot elkaar gekomen, maar wel wat aangaat de wijze om tot een uitlegging te komen. Ik heb niet willen beweren, dat de voor- en tegenstanders van het onderwijsprogramma het met elkaar eens zijn geworden. Neen. Maar Uw voorstel om tot samenspreking te komen en petit comité heeft mijn instemming, zoowel als die van den heer Nord e. a. Het eenige punt waar het verschil om draait is juist wat de heer Nord heeft gezegd n.l. het imperatieve mandaat in het eene geval, en in het andere het soepele.

De heer Bruske: M. de V. Het is eigenaardig, maar aan dezen kant van de tafel wordt Uw uiteenzetting niet begrepen. Het komt ons voor, dat de heer Nord het absoluut niet eens is met de heeren aan den anderen kant van de tafel. De heer Nord wenscht het voorstel van deze heeren als onaannemelijk en onuitvoerbaar te bestempe- len. U doet het voorkomen alsof de heer Nord dat voorstel aanneme- lijk of zelfs wenschelijk vindt. Alleen de wijze waarop zal moeten worden overgelaten aan het bestuur.

De heer Nord: Het voorstel zooals het daar ligt.

De heer Bruske: Het vormen van een commissie.

Nu moet ik nog even terugkomen op een kleine uitlating van den heer Nord. Hij doet het voorkomen in zijn voorlaatste speech alsof het

H. B. geen mandaat gegeven is door deze vergadering, alsof het H. B. zou moeten terugwijzen een dringende opdracht uit deze vergadering. Dat kan ik niet met hem eens zijn. Ik geloof, dat deze Vergadering de eenig bevoegde is om opdrachten te geven. Die zouden dan onder de oogen moeten worden gezien en men kan niet direct zeggen dit of dat is onaannemelijk. De collega's moeten weten dat zij hier niet op visite komen, maar komen om te spreken en met bepaalde meerderheid te zeggen: wij wenschen het H. B. naar krachten een bepaalde opdracht te geven.

De heer K l i n k h a m e r: M. de V. Ik zou willen vragen hoe het nu b.v. gebeuren zal, als deze vergadering het H. B. voorschrijft om een commissie samen te stellen als de heeren Sanders c. s. wenschen. Stel u voor, er staat in het voorstel, dat in die commissie tot zitting nemen zullen worden uitgenoodigd drie lectoren en die heeren wenschen geen deel daaraan te nemen? Zij zijn geen lid van de Maatschappij; wij kunnen hen alleen uitnoodigen, maar zij behoeven die uitnoodiging niet aan te nemen. Als dat gebeurt zou ik zeggen, dat de commissie al niet competent is om te handelen volgens de opdracht van de Algemeene Vergadering. Is dan die commissie bevoegd die zaak uit te werken naar haar eigen zienswijze? Neem een ander geval. Stel u voor, dat de O & E Commissie zich niet zoo goedschiks in die commissie zou laten dringen door den wil van de Algemeene Vergadering. Dat kan heel goed, want de O & E Commissie heeft ook haar eigen beschouwing in deze en ook haar eigen standpunt, dat te verdedigen is. Nu kan ik mij voorstellen, dat zelfs eenige leden van de O & E Commissie bezwaar hebben. Dan zou ik vragen, wat komt er dan van de beraadslagingen en van de uitsprake van de commissie terecht en wat heeft dan in dit geval het H. B. te doen? Daarop zou ik antwoord willen hebben.

De Voorzitter: Dat is nu het onderstrepen van de practische bezwaren, die ik heb.

De heer L o u i s F r a n k: M. de V. Ik wil even stipuleeren wat de heer Bruske duidelijk heeft gezegd. De hoogste macht in deze Maatschappij is de Algemeene Vergadering en het H. B. is er niet voor de Algemeene Vergadering en de Algemeene Vergadering is er niet voor het H. B. maar het H. B. is er om de Algemeene Vergadering met goeden wil te dienen en wanneer de Algemeene Vergadering een opdracht geeft aan het H. B. en het H. B. is daartoe in staat — ik bedoel een behoorlijke opdracht — dan kan ik mij geen H. B. denken dat weigeren zou die opdracht te vervullen. Ook kan ik mij geen H. B.

denken dat wanneer de Algemeene Vergadering wenschelijk acht een dergelijke commissie samen te stellen zich zou verzetten tegen de Algemeene Vergadering die immers alles doet in het belang der Maatschappij. Het gaat toch niet om persoonlijke belangen te dienen. Wij behoeven dus ook niet al te zeer de gevoeligheid van het H. B. er bij te betrekken, want ik ben overtuigd, dat ieder lid op zich zelf voor een goed doel te vinden is. Dat goede doel staat voorop wanneer de Algemeene Vergadering dat besluit neemt.

In de derde plaats komt ter sprake wat lectoren zouden doen die buiten de Maatschappij staan. Ik onderstel, dat om dezelfde redenen de aangezochte lectoren in het belang van het onderwijs zich zullen geven om in deze commissie zitting te nemen. Mocht dat onverhoopt niet het geval zijn, dan ligt het voor de hand dat de commissie dan kleiner zal zijn en met een minder groot aantal leden en minder deskundigen erin tot oordeelen zal zijn verplicht. Die commissie geeft verder aan het H. B. geen opdracht, maar brengt rapport uit en het H. B. brengt het rapport over, na bespreking en toevoeging, aan de Algemeene Vergadering.

Wat kan nu daartegen zijn? Wanneer in den tusschentijd, wanneer de commissie werkt, het noodig zou zijn dat het H. B. door urgente omstandigheden maatregelen treft, dan zal deze commissie zich daartegen zeker niet verzetten. Wanneer het noodzakelijk is dat er iets moet worden gedaan, dan staat niet in het voorstel dat het H. B. zich van optreden moet onthouden, wel moeten de leden zich daarvan onthouden. Wanneer er wat *moet* gebeuren, zal er wat gebeuren. Bemerkt zal deze commissie dus niet werken op het H. B. Er is derhalve geen bezwaar een dergelijke commissie te benoemen. Het mag zijn, dat het H. B. uit overgevoeligheid zou kunnen zeggen: Het is de taak van het H. B. een commissie te benoemen, waarom moet de Algemeene Vergadering het thans doen, maar ik geloof, dat het in het algemeen belang van de zaak is over deze gevoeligheid heen te gaan. Als de Algemeene Vergadering dit te kennen geeft is er ethisch geen bezwaar dat toe te laten.

De heer Klinkhamer: De heer Frank zegt zeer terecht, „wanneer de algemeene vergadering de wenschelijkheid te kennen geeft”. Ik zou het als zoodanig willen zien opgevat. Wanneer de vergadering uitspreekt een commissie samen te stellen, zooals u in het voorstel hebt neergelegd en verder het aan het H. B. overlaten om pogingen in het werk te stellen daartoe te geraken, is het een andere kwestie geworden. Maar dan wordt het geen bindend mandaat van de Algemeene Vergadering en gaan wij hier niet langs het H. B. heen, maar verzoekt de Algemeene Vergadering het H. B. een commissie samen

te stellen zooals u wenscht en die op te dragen een onderzoek in te stellen zooals u bedoelt. (Applaus).

De Voorzitter: Wij hebben hier het punt bereikt waar wij moesten wezen. Ik mis de welsprekendheid van Demosthenes, anders waren wij daar eerder gekomen. Wij zijn het nu eens. Er is geen misverstand zoo groot of er is tusschen redelijke menschen een oplossing te vinden. Ik wou het langs een korten weg doen; het is nu langs een omweg gegaan.

De vergadering spreekt dus de wenschelijkheid uit dat het H. B. deze zaak afdoet in den geest als aangegeven is in het voorstel van den heer Sanders en in verband met het hier besprokene.

De heer Sanders: Na hetgeen de heer Klinkhamer heeft gezegd stel ik het volgende amendement voor:

„Het Onderwijs-programma der Maatschappij zal worden vastgesteld door de Algemeene Vergadering; het H. B. wordt verzocht ter voorbereiding hiervan een commissie in te stellen, bestaande uit” enz.

De heer Nord: M. de V. In dit stadium van de kwestie zou ik dit voorstel zelf onder handen willen nemen, want het is practisch niet uit te voeren, niet omdat een gevoeligheid voorzit, maar ik vraag mij af: hoe verwachten en de heer Sanders en de heer Frank, die genoeg in besturen en commissies hebben gezeten, dat zij van 13 menschen wat gedaan krijgen? Een commissie van 13 menschen met een voorzitter; dat is 14, die de kwestie moeten onderzoeken. Er moeten vergaderingen worden gehouden. Van de 14 komen er 7. Drie weken laten een nieuwe vergadering en zitten er 7 anderen of een andere combinatie. Het feit alleen, dat men 13 menschen een dergelijke kwestie wil laten onderzoeken is uit den boeze en kost schandelijk veel geld aan reis- en verblijfkosten. Dat is een practisch bezwaar. Wil men in dien geest handelen dan moet men 5 menschen benoemen uit de onder-teekenaren van dit request. En dan kom ik op een punt, waarbij ik u straks zeide, dat behoort een Algemeene Vergadering een H. B. niet op te dragen; niet omdat ik mij zoo'n autocraat voel, maar omdat het leidt tot bespreken van persoonlijke kwesties, welke men beter en petit comité behandelt, maar in een algemeene vergadering onaangenaam kunnen zijn, omdat zij verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd.

Zoo staan wij met de benoeming van de 5 heeren, omdat onder de namen van de heeren Sanders en Frank er andere heeren zijn welke nimmer een vergadering hebben bezocht waar de onderwijskwestie is behandeld en nimmer hebben getoond buitengewone belangstelling te

hebben gehad daarvoor. Ik beweer niet, dat wij onder hen niet 5 voortreffelijke menschen kunnen vinden en ik zeg niet, dat ik ze niet uit die 8 heeren zou halen, maar het feit, dat het H. B. verplicht wordt dat te doen bewijst hoe fout het is. Het kan zijn, dat wanneer het H. B. waarin toch de vertrouwensmenschen van de afdeelingen vertegenwoordigd zijn, deze kwestie behandelt, men zegt: er is iemand wien wij hebben vergeten en die meer in aanmerking komt: moeten wij dien als 15en opnemen?

Om al die redenen blijf ik erbij dat men het voorstel in dien geest kan aannemen, dat het H. B. wordt verzocht een commissie in te stellen die het volgende jaar met een rapport komt. Dan mag men gelooven, dat het H. B. zal zorgen, dat die commissie alle meeningen in alle schakeeringen weergeeft.

De heer Louis Frank: M. de V. Mag ik opmerken, dat de heer Nord de zaak niet goed heeft gelezen. Er staat niet, dat uit de 8 onderteekenaren die commissie moet worden gekozen. Er staat duidelijk: „bestaande uit een even groot aantal uit die leden der Maatschappij (door het H. B. te benoemen), die na het verzenden van het adres aan den Minister enz. op de nadeelen hebben gewezen enz.” Dat omvat alles. Dus geen beperking tot dat kleine aantal; dan zullen er zeker wel 5 te vinden zijn.

De heer Sanders: M. de V. Om de vergadering er niet te laten inloopen mag er de nadruk op worden gelegd, dat het de bedoeling was van de 8 voorstellers om dus de beide partijen, voorzoover die in hoofdzaak tegenover elkaar staan, te doen vertegenwoordigen in de commissie. Daarop moet nadruk worden gelegd. Daarna kan een dusdanige commissie worden aangevuld met 3 lectoren. Als van de 3 een niet wil, dan een ander.

De Voorzitter: Het H. B. beoogt met haar besprekingen niet anders dan het welzijn van de Maatschappij en dus de beste oplossing van de kwestie. Er is gebleken, dat er oppositie is, maar het H. B. zal er geen oogenblik aan denken om den wil van een van de voorlichters te accepteren en op te dringen aan de Maatschappij. Integendeel, het wil de meest veelzijdige voorlichting, zoowel voor als tegen. Mocht er iemand zijn die weer een ander standpunt inneemt zal het ook gaarne daarvan voorlichting willen hebben.

Ik begon te zeggen, wij zijn het met U eens, zoowel mondeling als schriftelijk, het ging alleen over de wijze van uitvoeren, de soepelheid. Maar het doet mij genoegen, dat op deze manier de zaak goed gelooopen is. Ik meende dan ook uit het applaus van de heeren en

de aandacht waarmee de vergadering de discussies heeft gevolgd op te merken, dat zij doordrongen zijn van de beteekenis van de bespreking. Het is geen vergadering waaruit de meeste leden zijn weggevoelen, maar ieder heeft de debatten met aandacht gevolgd.

De heer Sanders: M. de V. Mag ik nog dit zeggen. Wij hebben niet het minste bezwaar tegen een commissie die samengesteld wordt uit 3 leden van de eene partij en 3 van de andere en 2 lectoren.

Dat wij het voorstel zoo hebben gedaan als het daar ligt, spruit niet anders voort dan uit onzen wil vooral differentie tegenover de O. en E. Commissie. Wij wenschen bij een zaak die het onderwijs betreft geen lid van de O. en E. Commissie uit te schakelen. Daarom hebben wij voorgesteld al de leden van de O. en E. Commissie te kiezen. Wanneer nu het H. B. uit de 5 leden van de O. en E. Commissie 3 benoemen wil en deze willen die taak op zich nemen, is dat niet onze zaak.

De Voorzitter: Ik ben buitengewoon tevreden over den loop van de zaak. Wij hebben elkaar goed begrepen en zijn nader tot elkaar gekomen en willen allen medewerken, zoowel de O. en E. Commissie als de voorzitter of de minste soldaat, om de beste oplossing te krijgen.

Daar komt bij, dat wij vruchtbaar werk kunnen doen, vruchtbaarder dan wij in het afgelopen jaar hadden te doen, omdat wij onze voeten kunnen zetten op vasten bodem, op de realiteit, die nu bestaat. In het Staatsblad is het Academisch Statuut afgekondigd. Dat is een feit geworden waaraan niet meer te tornen valt. Het eenige wat te doen overblijft is iets dat ik straks heb voorgelezen in de nota van den Minister. Aan de hand daarvan kan de commissie vruchtdragend werk doen. Ik maak mij sterk, wanneer wij voor de volgende algemeene vergadering de uitgewerkte voorstellen met toelichtingen van de in het leven geroepen commissie bijtijds zullen ontvangen, dat wij een succesvolle bijeenkomst zullen krijgen, waarop besproken kan worden de opstelling van het onderwijsprogramma als de Maatschappij het meest wenschelijk vindt.

De heer Louis Frank: M. de V. Mag ik nu uit aanneming van het voorstel opmaken dat ook de toelichting, die erbij vermeld is, aangenomen is? Ik bedoel voornamelijk dat deel waarin den leden gewezen wordt dat zij zich in den tusschentijd te onthouden hebben van eenig optreden, dat het onderwijsvraagstuk zou kunnen benadeelen.

De Voorzitter: Mag ik iets vragen. Ik heb hier een vraag-

teeken bij gezet op mijn papier. Ik wou juist van de commissie inlichtingen hebben. Is dit daar niet een beetje te vaag gezegd? Is het Uw bedoeling, dat er in het Tijdschrift niet over de zaak mag worden geschreven?

De heer Louis Frank: Behalve wanneer de commissie ermee accoord gaat. Maar niet achter de commissie om.

De Voorzitter: Mag een willekeurig lid van de Maatschappij niet zijn inzichten omtrent het onderwijs publiceeren?

De heer Louis Frank: Ik zou zeggen, laat ieder lid van de Maatschappij zich tot de commissie wenden.

De heer Nord: Het kan collega Frank toch geen ernst zijn, dat hij in ons vrije Nederland enig lid beletten wil zijn stem te laten hooren over hetgeen hij meent, dat nuttig en noodig is op dat oogenblik. Ik heb het zoo opgevat, dat er mee bedoeld werd, dat er niet achter de schermen invloed werd uitgeoefend in een of andere richting. Men kan wel de wenschelijkheid uitdrukken dat de menschen het zullen nalaten, maar dat U iemand wil beletten zijn persoonlijke meening te kennen te geven omtrent eenig vraagstuk, is volkomen onaannemelijk.

De heer Louis Frank: Hier is geen kwestie van het benemen van den vrijen wil van de leden. Wij zeggen hier alleen, dat wij het vanzelsprekend achten. Hier wordt geen besluit genomen. Wij achten het alleen vanzelsprekend, dat de leden zich daarvan zullen onthouden.

De heer Nord: Ik ben het niet eens.

De heer Louis Frank: In het belang van de goede zaak! Wanneer wij als Maatschappij een commissie benoemen, laten wij ons dan, als wij iets te zeggen hebben, wenden tot de commissie. Die commissie is toch geen tegenstandster van de Maatschappij; zij is een deel van de organisatie. Laat ieder lid zich dus wenden tot de commissie. Een dergelijk verzoek is zoo vaak door andere commissies gedaan b.v. de ziekenfondscommissie, die het vervelend vindt wanneer achter haar rug een actie wordt ingesteld of een tijdschriftartikel wordt geschreven. Laten wij ons dus wenden tot die commissie. Ik kan het nut niet zien van zulke polemieken in het Tijdschrift. Dat heeft alleen nadeel. Wij kunnen het niet beletten. Wij spreken het als vanzelsprekende wenschelijkheid uit.

De heer Salomons: M. de V. Ik zou willen opmerken, dat de woorden van den heer Frank wel zullen slaan op eventueele critiek op handelingen van de commissie. Maar waarom iemand niet vrij zijn meening in het Tijdschrift zou mogen uiten, ongeacht het optreden van de Commissie, zie ik niet en is een beperking die niet geoorloofd is.

De heer Mr. Nord Thomson: Er staat duidelijk in het voorstel, dat ieder lid, die het niet eens is met de meerderheid, het recht zal hebben in een afzonderlijk rapport van zijn van de meerderheid afwijkende meening te doen blijken. Dus mag men dit wel in een nota bij het verslag doen, maar niet op andere wijze? Dat is ondenkbaar.

De heer Louis Frank: Wanneer de commissie een verslag uitbrengt, kunnen de leden van de commissie, die het niet eens zijn met de meerderheid afzonderlijk bij dit verslag hun meening doen kennen.

De heer Mr. Nord Thomson: Als zij dat in het Tijdschrift doen, is dat hetzelfde.

De heer Louis Frank: Dat kan de zaak alleen benadeelen.

De Voorzitter: Hier is een misverstand. De commissie bedoelt, dat tegelijk met het overleggen van de gegevens aan de Algemeene Vergadering zal de mogelijkheid moeten bestaan dat meerderheid en minderheid zich uitspreken. Maar de heer Frank vindt het vanzelfsprekend dat er van te voren niet in het Tijdschrift over wordt geschreven. Ik kan mij die wenschelijkheid eenigszins voorstellen. Maar dat de leden geheel te verbieden, gaat iets te ver.

De heer Nord: M. de V. Het zou integendeel misschien zeer gewenscht zijn wanneer een heele serie artikelen daarover verscheen, omdat de lezers dan beter voorbereid ter vergadering kunnen komen, dan dat zij overladen worden met documenten hier op de vergadering. U zoudt op die wijze in het Tijdschrift naast het rapport van de commissie een uitgebreide critiek kunnen krijgen, die de zaak ten goede komt. Ik zie niet in waarvoor geheimhouding goed is en de wijze waarop de heeren zelf de kwestie behandelen beteekent dat als zij een andere opvatting hebben, zij die wenschen te laten hooren.

De Voorzitter: Ik geloof, dat dit punt voldoende is toege-licht. Laat mij eindigen en een woord van hulde brengen — en dat meen ik ernstig — aan die leden, die ondertekenaars van den oproep,

die zoo krachtig meewerkten, door persoonlijk bezoek aan mij, door deze voorstellen in te dienen, om te geraken tot de meest bevredigende oplossing van de kwestie hoe de onderwijszaak moet worden behandeld. Dat is iets, waarvan ik direct heb gezegd, dat ik dit zeer apprecieerde en dat ik nu in het openbaar herhaal.

Nu is dus, geloof ik, de zaak daarmee op dit oogenblik van de baan.

De heer Sanders: M. de V. Ik wil in de eerste plaats gaarne even reageeren op de woorden van hulde die U aan de acht onder-teekenaars hebt gebracht. Dat doet ons van de plaats waar zij gesproken zijn des te meer genoegen omdat in het T. v. T. onder die oproep een onderschrift heeft gestaan van den hoofdredacteur, wat in het geheel niet op den weg van den hoofdredacteur van het Tijdschrift als zoodanig heeft gelegen, maar wat een onderwerp behandelde, en een kant van de zaak bekeek, die diende te worden beschouwd door het H. B. van de Maatschappij. Nu dus de voorzitter van de vergadering hulde brengt aan de acht voorstellers van den oproep mag ik aannemen, dat de vergadering het met hem eens is dat vanaf nu het woord „revolutionairen” voor die acht ondertekenaars van den oproep niet meer door mij behoeft te worden gebruikt.

De Voorzitter: Ter voorkoming van misverstand wil ik U onder het oog brengen, dat mijn hulde niet betrof Uw oproep, maar Uw poging om te geraken tot een goede oplossing van deze kwestie. In die hulde blijf ik onverzwakt staan en ik ben overtuigd, dat allen het daarmee eens zijn.

De heer Sanders: Zoudt U het nu niet gewenscht achten om van Uw zijde, of van de zijde van Uw kant van de groene tafel, de vergadering een exposé te geven van den toestand waarin op dit oogenblik het tandheelkundig onderwijs door het inmiddels afgekondigde Academisch Statuut is gekomen? De vergadering dient toch wel op de hoogte te zijn. Ik bedoel nu zonder dat daar iets achtersteekt, een objectieve mededeeling. Ik geloof, dat deze vergadering niet van hier mag gaan zonder dat zij dit weet.

De Voorzitter: Daarin wil ik de vergadering kennen. Stelt de vergadering prijs erop om te hooren een objectief exposé van het stadium waarin de onderwijs-kwestie verkeert?

De heer Bruske: Acht U het zoo gemakkelijk een objectief exposé te geven?

De Voorzitter: Ik kan alleen feiten geven welke het Acad. Stat. bevat, wat de beteekenis is, wat in de toekomst door middel van den Minister kan gebeuren enz.

De heer Bruske: Geeft dat geen aanleiding tot debat?

De Voorzitter: Misschien alleen tot vragen. Zijn er leden tegen om dat te hooren?

De heer Visser: Ik zou willen voorstellen, dat dit in het Tijdschrift werd gepubliceerd in plaats van de mededeeling op deze Algemeene Vergadering. Er is slechts een klein aantal leden aanwezig. Het komt veel beter uit in het Tijdschrift dan in het stenogram.

De Voorzitter: De heer Sanders zou dit kunnen schrijven, zoo objectief mogelijk.

De heer Sanders: Dat is inderdaad waar. Maar het komt mij niet gewenscht voor. Ik geloof, dat het onderwijsvraagstuk van zoo veel belang is voor de Maatschappij dat de leden daarvan nu eigenlijk eens kennis mogen nemen.

De Voorzitter: Dat ben ik eens. Maar gezien het betrekkelijk geringe aantal leden bereikt U dat nog niet.

De heer Sanders: Dan bereik ik die leden die belangstelling toonen. Er zijn onder de leden hier tegenwoordig zeker verschillende die voor een groot deel juist om deze onderwijsvraagstukken naar Maastricht getogen zijn.

De Voorzitter: Ik laat het de vergadering over zich hier uit te spreken.

Wij kunnen direct objectief een uiteenzetting geven van het huidige stadium van het onderwijsvraagstuk. Wij kunnen ook den heer Sanders verzoeken het schriftelijk in het Tijdschrift te doen.

Ik wil gaarne, dat de vergadering uitspreekt, wat zij het meest wenschelijk acht.

De heer Roeloffs: M. de V. Naar aanleiding van het standpunt dat wij hebben ingenomen in verband met het besluit van 15 Juni inzake het Academisch Statuut, meen ik te mogen zeggen, dat wij nu een ander standpunt hebben dan waarop de behandeling gebaseerd was van eenige maanden terug en daarom zou het wenschelijk zijn als

de vergadering kennis kreeg van de meening van den heer Sanders.

De Voorzitter: Dat is wat ik zeg.

De heer Roeloffs: Ik zou zeggen, laat de heer Sanders ons persoonlijk inlichten.

De Voorzitter: Mag ik de heeren die wenschen dat mondelinge inlichtingen worden gegeven even verzoeken op te staan?

Dan blijkt, dat een meerderheid het liever schriftelijk onder de oogen heeft. Het heeft zijn voor en zijn tegen, maar zoo heel belangrijk is dit op zich zelf niet. De vergadering heeft gesproken en ik heb mij daarbij neer te leggen.

Dan rest mij slechts den heer Sanders dringend te verzoeken ons in een van de eerstvolgende nummers van het Tijdschrift de objectieve beschouwing te geven over het huidige stadium waarin de onderwijks kwestie zich bevindt.

Wil de heer Sanders dit op zich nemen of wil ik iemand anders uitnoodigen?

De heer Nord: Ik wou even opmerken, dat het Tijdschrift uit den aard der zaak in het eerstvolgend nummer van 15 Juli het nieuwe Academisch Statuut behandelt. Nu wil ik, wanneer de heer Sanders of een ander mij de copy voor 1 Juli bezorgt, dit laten drukken in de plaats van een redactioneel artikel, een résumé van den toestand.

De heer Sanders: De geschiedenis van de laatste maanden heeft bewezen dat de redactionele artikelen omtrent de wijziging van het Academisch Statuut steeds subjectief waren; die waren niet objectief. Dat is het recht van den schrijver.

Nu zijn de feiten zoo, dat gedurende deze behandeling van de heele aangelegenheid vanaf Januari, de oppositie-partij, zooals zij door sommige leden wordt genoemd, altijd in kennis van feiten de O. en E. Commissie voor was. Op dit oogenblik verklaart een woordvoerder van de oppositiepartij zich bereid om een aan de vergadering een kort mondeling objectief exposé te geven hoe de toestand zou worden en hij verklaart er bezwaar tegen te hebben, dat schriftelijk te doen. Zoo is de toestand.

De Voorzitter: Ik kan er heusch niets anders aan doen. Dan zal ik iemand anders moeten verzoeken. Ik had gaarne gezien dat van Uw hand een exposé werd gegeven. Het spijt mij, dat U dat

niet kunt doen, maar misschien wil Uw linker buurman het doen. Daarover zal ik op een ander moment spreken.

Er rest mij nu niets meer dan de vergadering te sluiten. Maar alvorens daartoe over te gaan rest mij nog een plicht; het mag zijn een formeele, maar een die ik van ganscher harte vervul, n.l. tot den heer Van der Ven een woord van dank te spreken voor alles wat hij voor ons heeft gedaan. Men heeft gisteren lichtelijk oppositie gevoerd tegen het besluit om de vergadering iets vroeger te doen eindigen. Men heeft woorden van verwijt laten klinken tegen den organisator van het programma en het is waar, het was misschien verkeerd, dat de cijfers anders waren ingevuld dan zij moesten zijn, maar achterna kunnen wij zeggen, dat wij uiterst dankbaar zijn voor den loop die de zaken hebben genomen. Wij hebben rustig kunnen vergaderen; wij hebben tijd gehad voor alles en dat is heerlijk, omdat de heele organisatie van onze bijeenkomst hier, met alles wat daaraan vastzit, de heer Van de Ven op zijn eentje moest opknappen. Want zie, hoe heerlijk wij het vonden naar Maastricht te gaan en hoezeer wij ons tot het Zuiden van Limburg aangetrokken gevoelen, er was een bezwaar n.l. dat zoo weinig collega's in Maastricht leden van de Maatschappij, die zich ervoor kunnen spannen de zaak goed te doen marcheeren, zoodat het de vraag was of het lukken zou. Wij hebben den heer Van der Ven gevonden, die dit heeft gedaan op een wijze die boven mijn lof is verheven. Hij heeft alles wat wij van hem hebben gevraagd, verricht. Mijne Heeren, als er ooit kwestie is dat op klinkende wijze hulde moet worden gebracht aan iemand, dan is het aan den heer Van der Ven. (krachtig langdurig applaus).

En hiermede, Mijne Heeren, sluit ik deze vergadering en dank U voor Uw tegenwoordigheid.

(einde te 4 uur).

AFDEELING AMSTERDAM

RÖNTGEN—DIAGNOSTIEK.

In een van de vorige afdeulings-vergaderingen werd de wenselijkheid betoogd, dat, meer dan tot nu toe, nut zou kunnen worden getrokken uit de Röntgen-diagnostiek; en dat aan het bezwaar van de extra kosten, welke voor vele patiënten niet onbelangrijk zijn, zou kunnen worden tegemoet gekomen, zonder dat de individueele-tand-artsen-zelf tot het aanschaffen van eene Röntgen-installatie zouden behoeven over te gaan. Aan eene commissie, bestaande uit collega's Sanders en Visser, werd opgedragen, die aangelegenheid verder te behandelen.

Deze commissie deelt nu mede, dat haar voorbereidende stappen de verwachting wettigen, dat zij binnen korten tijd bepaalde voorstellen aan de leden zal kunnen voorleggen.

De te treffen regeling zal te dezer plaatse worden vermeld.

Voor hen, die aanschaffingsplannen hebben, kan het bovenstaande van belang zijn.
